

RAAP-NOTITIE 5150

Eeshoflaan in Tubbergen

Gemeente Tubbergen

Archeologisch bureauonderzoek en karterend booronderzoek

Archeologisch Adviesbureau

6000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: IAA Stedenbouw en Landschap

Titel: Eeshoflaan in Tubbergen, gemeente Tubbergen; archeologisch bureauonderzoek en karterend booronderzoek

Status: eindversie

Datum: 11 augustus 2015

Auteur: ir. E.H. Boshoven

Projectcode: TUEH

Bestandsnaam: NO5150_TUEH.docx

Projectleider: ir. E.H. Boshoven

Projectmedewerker: niet van toepassing

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: nog niet bekend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 66390

Bewaarplaats documentatie: RAAP Oost-Nederland

Autorisatie: drs. H.B.G. Scholte Lubberink

Bevoegd gezag: gemeente Tubbergen

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

internet: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2015

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van IAA Stedenbouw en Landschap heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in april 2015 een bureau- en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd in verband met geplande sloop en nieuwbouw op het terrein van zorgcentrum De Eeshof te Tubbergen. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen zou kunnen leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van het bureauonderzoek was het verwerven van informatie over bekende en verwachte archeologische waarden teneinde een gespecificeerde verwachting op te stellen. Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzicht in de archeologische resten die in het plangebied verwacht worden.

Op basis van het bureauonderzoek gold bij aanvang van het veldonderzoek een hoge verwachting voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd, gezien de ligging van het plangebied binnen de omgrachting van de voormalige havezate De Eeshof.

Op grond van de resultaten van het veldonderzoek en onder verwijzing naar de doelstellingen daarvan, kan geconcludeerd worden:

- De gedempte gracht van de havezate doorsnijdt het plangebied.
- In meerdere boringen zijn archeologische indicatoren in de vorm van fragmenten aardewerk (Late Middeleeuwen B en Nieuwe tijd) aangetroffen.
- De bovengrond is grotendeels verstoord, maar het archeologisch relevante niveau lijkt grotendeels intact.

De resultaten van het onderzoek wijzen er op dat in het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Vanuit het oogpunt van de archeologische monumentenzorg zijn er redenen om een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een archeologische begeleiding conform het protocol opgraven aan te bevelen.

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Tubbergen, deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

Type onderzoek	bureauonderzoek en karterend booronderzoek
Bevoegd gezag	gemeente Tubbergen
Onderzoekskader	omgevingsvergunning
Datum veldonderzoek	28 april 2015
Naam plangebied	Eeshoflaan
Plaats	Tubbergen
Gemeente	Tubbergen
Provincie	Overijssel
Toponiem	-
Kadastrale gegevens	niet bekend
Oppervlakte plangebied	0,15 hectare
Kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000	28E
Centrumcoördinaten (X/Y)	249.738/492.401
Afbakening onderzoekszone	straal van 500 m rondom het plangebied
ARCHIS-vondstmeldingsnummer	Nog niet bekend
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer	66390

Aanleiding en doelstelling

In het plangebied zijn bodemingrepen gepland die bedreigend zijn voor eventuele archeologische resten. In het kader van de Archeologische Monumentenzorg is conform de richtlijnen van de bevoegde overheid een bureauonderzoek en karterend booronderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzicht in de archeologische resten die in het plangebied verwacht worden, en de fysieke kwaliteit daarvan.

Onderzoeksvragen

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Welke gegevens met betrekking tot archeologische complexen in en rond het onderzoeksgebied zijn bekend?
- Wat was het historisch landgebruik van het plangebied, wat is het gebruik nu en wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?
- Wat is de gespecificeerde verwachting ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied? En wat zijn hiervan de prospectiekenmerken?
- Stemt de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw in het plangebied overeen met wat op basis van het bureauonderzoek verwacht werd?

- Dient op basis van de resultaten van het veldonderzoek de gespecificeerde archeologische verwachting te worden bijgesteld?

Algemeen

- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?
- Op welke wijze kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?
- Met de inzet van welke zoekmethoden kunnen verwachte resten systematisch opgespoord worden (zoeksleuven, booronderzoek, veldkartering, geofysisch etc.)?

Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg) en conform de richtlijnen van de bevoegde overheid. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.3), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient om op basis van diverse bronnen inzicht te krijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop der tijd heeft achter gelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. Voor de geraadpleegde bronnen wordt verwezen naar de literatuurlijst. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

Geologische perioden			Archeologische perioden				
Tijdvak	Chronozone	Datering	Tijdperk		Datering		
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr.	Recente tijd				
			Nieuwe tijd	C	1945		
				B	1850		
				A	1650		
	Vroeg Subatlanticum	0	Middeleeuwen	Laat B		1500	
				Laat A		1250	
				Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050	
					C: Karolingische tijd	900	
					B: Merovingisch tijd	725	
					A: Volksverhuizingstijd	525	
	Subboreaal	450 voor Chr.	Romeinse tijd	Laat	450		
				Midden	270		
				Vroeg	70 na Chr.		
Atlanticum	3700	IJzertijd	Vroeg	15 voor Chr.			
			Laat	250			
			Midden	500			
		Bronstijd	Vroeg	800			
			Laat	1100			
			Midden	1800			
		Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Vroeg	2000			
			Laat	2850			
		Mesolithicum (Midden Steentijd)	Vroeg	4200			
			Laat	4900/5300			
Boreaal	7300	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Midden	6450			
Preboreaal	8700		Midden	8640			
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Vroeg	Laat	12.500		
						Late Dryas	11.050
						Allerød	11.500
						Vroege Dryas	12.000
						Bølling	12.500
		Midden Glaciaal	Vroeg	Laat	13.500		
						Vroegste Dryas	13.500
						Denekamp	30.500
						Hengelo	60.000
						Moershoofd	71.000
	Vroeg Glaciaal	Vroeg	Laat	114.000			
					Odderade	114.000	
					Brerup	126.000	
					Eemien	236.000	
					Saalien II	241.000	
	Saalien I	Vroeg	Laat	250.000			
					Oostermeer	322.000	
					Saalien I	322.000	
					Belvédère/Holsteinien	336.000	
					Glaciaal x	384.000	
					Holsteinien	416.000	
					Elsterien	463.000	

Tabel 1. Archeologische en geologische tijdschaal.

2.2 Geo(morfo)logie en bodem

Het plangebied bevindt zich in een zone met dekzandwelingen in het stroomdal van de Markgraven. De zuidelijke en westelijke omgrachting van het terrein van de voormalige havezate de Eeshof vormen tegenwoordig integraal onderdeel van deze beek.

Het plangebied is vanwege de ligging in de bebouwde kom niet gekarteerd op de bodemkaart, maar op basis van extrapolatie van omliggende bodems kan worden aangenomen dat binnen het plangebied sprake is van laarpodzolgronden (Hn23). Het booronderzoek dat in 2004 direct ten westen van het plangebied is uitgevoerd, bevestigt een dergelijke bodemopbouw, zij het dat de natuurlijke ondergrond circa 75 cm is opgehoogd. Ook bleek de bodem gedeeltelijk diep verstoord te zijn.

2.3 Archeologische gegevens

- *Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart (Van Straten, 2008)*: voor het plangebied geldt een middelmatige verwachting, echter het ligt eveneens binnen de contour van een AMK-terrein. Hierdoor geldt dat archeologisch onderzoek verplicht is bij bodemingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 50 cm -Mv.
- *Bekende archeologische monumenten en vindplaatsen*: volgens het ARCHEologisch Informatie Systeem (ARCHIS2) in een straal van 500 m rond het plangebied:

monument	complex	datering	materiaal	diepte	waarde
13379	havezate de Eeshof	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd	omgracht terrein met bebouwing	vanaf maaiveld	hoge archeologische waarde
waarneming	complex	datering	materiaal	diepte	
58346	havezate	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd	divers: bouwmetaal, aardewerk	onbekend	
13243	havezate	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd	gebouw		
57944	onbekend	Laat Paleolithicum-Bronstijd	vuurstenen afslag en kling	uit plaggendek	
57944	landbouw	Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd	keramiek	uit plaggendek	
57897	onbekend	Laat paleolithicum-Bronstijd	vuurstenen kling	uit plaggendek: 80-100 cm	

Tabel 2. Overzicht van bekende archeologische monumenten en vindplaatsen in en rond plangebied.

- *Eerder uitgevoerd onderzoek in de omgeving volgens ARCHIS2:*

melding-nr	resultaat/advies	opmerking
9780 (ARC-rapport 2004-18)	vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving	reeds uitgevoerd; zie ARC-rapport 2004-53
27914 (ARC-rapport 2004-53)	sloopbegeleiding	reeds uitgevoerd; zie ARC-rapport 2005-35
geen (ARC-rapport 2005-35)	niet van toepassing	

Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.

Uit de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere vindplaatsen bekend. Binnen het AMK-terrein, het terrein van de havezate De Eeshof, zijn rond 2004/2005 meerdere onderzoeken uitgevoerd (Blom & Tuinstra, 2004; Tuinstra, 2004; Tuinstra, 2005). Hierbij is een deel van de gracht aangetroffen en zijn enkele scherven aardewerk uit de Romeinse tijd gevonden. Het is opvallend dat dit import aardewerk zou betreffen terwijl er geen lokaal vervaardigd aardewerk uit dezelfde periode is aangetroffen. Aangezien Romeinse importen in Twente zeer zeldzaam zijn, dient de datering van dit materiaal dan ook met de nodige argwaan te worden beschouwd. Ook is vast komen te staan dat de ondergrond hier en daar diep verstoord is.

- *Bekende archeologische gegevens uit andere bronnen:* Amateurarcheologen zijn niet benaderd.

2.4 Historische situatie

Op basis van historische kaarten kan inzicht worden verkregen in het historisch landgebruik in de periode vanaf de Late Middeleeuwen tot begin 20e eeuw. In die periode was men veel meer dan nu gebonden aan de (on)mogelijkheden dat het natuurlijk landschap bood voor bewoning en andere vormen van landgebruik. Het historisch gebruik zegt daarmee iets over de archeologische potentie van het gebied. Daarnaast kan informatie worden verkregen over eventuele bodemverstoringen die in het verleden hebben plaats gevonden.

Het plangebied ligt grotendeels binnen de omgrachting van de havezate Eschede of Eeshof. De historie van deze havezate gaat terug tot in de 14e eeuw toen zich ter plaatse de hof te Tubbergen bevond. In 1582 werd de oude havezate verwoest. Pas in de 18e eeuw (rond 1719) is het huis herbouwd. Het huidige huis (gelegen buiten het plangebied) betreft een Rijksmonument.

Op basis van een analyse van historisch kaartmateriaal (<http://www.watwaswaar.nl>) en een luchtfoto uit 1944/1945 blijkt dat het noordoostelijke deel van de omgrachting van de havezate ter plaatse van het huidige plangebied moet hebben gelegen (figuur 5).

2.5 Huidige situatie

Het plangebied is bebouwd en het omliggende terrein is in gebruik als plantsoen. De bebouwing dateert uit 1963 en is niet onderkelderde. Wel bevindt zich onder de vloer een kruipruimte. Vermoed wordt dat de onderkant van de fundering zich op circa 70 cm -Mv bevindt. Mogelijk dat de dragende muren (buitenmuur) dieper zijn gefundeerd.

2.6 Toekomstige situatie

De bebouwing wordt gesloopt, waarna nieuwbouw plaatsvindt. De exacte locatie en omvang van de nieuwbouw is nog niet bekend.

2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de in het bureauonderzoek verzamelde gegevens is het mogelijk een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen ten aanzien van aard, ouderdom, diepteligging en gaafheid.

Aard en ouderdom

De ligging van (een deel van) het plangebied binnen de omgrachting van de havezate De Eeshof geeft een hoge verwachting voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en/of Nieuwe tijd. Hierbij moet niet alleen rekening gehouden worden met resten van gebouwen en grachten van de havezate, maar ook met oudere resten van de hof te Tubbergen.

Diepteligging

In het plangebied liggen dekzanden uit het Laat Pleistoceen direct aan het maaiveld. Het huidige maaiveld vormt zodoende al sinds het Laat Paleolithicum het loopvlak. Aangezien een jong afdekkend pakket ontbreekt, kunnen archeologische resten vanaf deze periode direct aan het maaiveld verwacht worden.

Fysieke kwaliteit

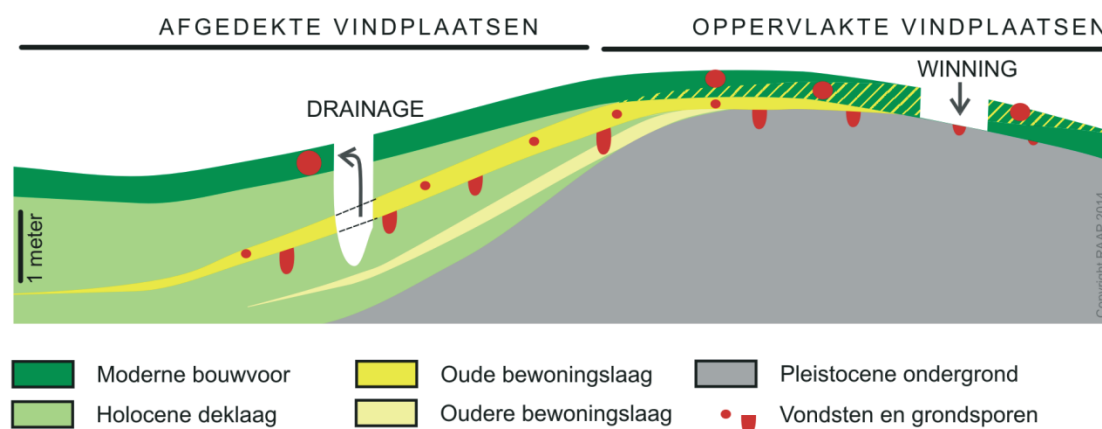
Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied onderdeel uitmaakte van de havezate De Eeshof. Eeuwenlang gebruik van de grond resulteerde in een bouwvoor met een gemiddelde dikte van 30 tot 40 cm. Eventuele archeologische resten zullen tot die diepte verstoord zijn. Met name grondsporen kunnen onder de bouwvoor nog bewaard zijn gebleven. Mogelijk is een deel van het archeologische niveau verstoord, namelijk ter plaatse van de bestaande bebouwing. Vermoed wordt dat de ondergrond ter plaatse van de bebouwing tot circa 70 cm -Mv is verstoord, mogelijk dieper ter plaatse van de funderingen die onder de buitenmuren worden verwacht.

Overzicht

De archeologische verwachting en de verschillende deelaspecten daarvan, zoals hiervoor beschreven, kan in onderstaande tabel 4 worden samengevat. Daarnaast zijn de prospectiekenmerken met betrekking tot de verwachte archeologische resten schematisch verbeeld in een diagram.

archeologische periode	complextype	kenmerken	diepteligging	gaafheid
Late Middeleeuwen- Nieuwe tijd	havezate	grachtvulling, funderings- resten, beer- en waterputten	vanaf maai- veld	onbekend

Tabel 4. Samenvatting van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.

Principediagram voor archeologische vondst- en spoorcomplexen.

Toetsing

Om deze gespecificeerde verwachting te toetsen wordt een onderzoeksmethode in de vorm van een karterend booronderzoek uitgevoerd (naar SIKB, 2007; Tol e.a., 2004), met als doel het in kaart brengen van archeologische vindplaatsen.

Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van de volgende technieken en strategieën:

- Boortype: Edelmanboor (Ø 15 cm);
- Boordichtheid en -grid: twintig boringen per hectare (20 x 25 grid), met circa zes tot tien boringen in het plangebied.
- Waarnemingsmethode: zeven van het opgeboorde sediment over een zeef met maaswijdte van 4 mm, waarna het zeefresidu visueel wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.
- Boordiepte: tot minimaal 25 cm in de onverstoorde pleistocene C-horizont.

Op basis van het bureauonderzoek kunnen tevens de volgende beperkingen worden aangeduid:

- vanwege de aanwezige verharding en gebouwen worden de boringen niet geplaatst in een driehoeksgrid, maar zo evenredig mogelijk verspreid.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een karterend booronderzoek. De gevolgde onderzoeksmethode voor het veldwerk is bepaald op basis van de resultaten van het bureauonderzoek (gespecificeerde archeologische verwachting) en de resultaten van het bureauonderzoek.

Op basis van de gespecificeerde archeologische verwachting is gebleken dat tussen 30 en 100 cm -Mv archeologische resten worden verwacht die zich onder meer kenmerken door een spreiding van archeologische indicatoren. Dergelijke resten laten zich goed opsporen middels een karterend booronderzoek.

Het karterend veldonderzoek had een tweeledig doel. Ten eerste diende het booronderzoek om inzicht te krijgen in de bodemkundige situatie in het plangebied, om daarmee de gespecificeerde archeologische verwachting te toetsen. Ten tweede diende het karterend booronderzoek om eventuele archeologische resten op te sporen. Daartoe zijn negen boringen gezet. Gezien de aanwezige bebouwing is afgeweken van een standaard boorgrid, maar zijn de boringen zo verspreid mogelijk over het plangebied uitgevoerd.

Er is geen systematische oppervlaktekartering uitgevoerd vanwege de aanwezigheid begroeiing en verharding.

Er is geboord tot maximaal 210 cm -Mv met een Edelmanboor (15 cm). De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah2; bijlage 1) en met behulp van GPS ingemeten (x/y-coördinaten). Van alle boringen is de hoogte bepaald met behulp van AHN.

Het opgeboorde materiaal is gezeefd met een zeef met een maaswijdte van 4 mm; het zeefresidu is met het oog geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

Zoals op basis van het bureauonderzoek werd verwacht, is in het plangebied de voormalige gracht (en beek) van de havezate de Eeshof aangetroffen. Het betreft boringen 2 en 4 waarbij duidelijk sprake was van een humeuze beek- (of gracht-)vulling. Deze vulling is aanwezig vanaf een diepte van respectievelijk 1,25 en 0,75 m -Mv en wordt afgedekt door een sterk vlekkerig pakket zand. De onderkant van de vulling is aangetroffen op circa 1,6 m -Mv. De zone direct ten noordoosten van de gracht heeft een kleiige opbouw. In het uiterste noordoosten van het plan-

gebied (boring 7) is vanaf een diepte van 40 cm -Mv een lichtgeel pakket zwak siltig, matig fijn zand aangetroffen, dat kan worden geïnterpreteerd als dekzand.

In het gehele plangebied is de bovengrond opgebracht. Dit ophogings- en/of egalisatiepakket is herkenbaar aan het sterk vlekkerige karakter. De top van het bodemprofiel (de bovenste 15 tot 20 cm) bestaat uit een homogeen humeus zandpakket en betreft de huidige teelaarde.

Archeologie

In enkele boringen zijn archeologische resten in de vorm van fragmenten aardewerk aangetroffen. Het betreft aardewerk met een datering in de Late Middeleeuwen B en Nieuwe tijd uit boringen 1 en 8. Daarnaast is in de top van de grachtvulling (sloop)puin aangetroffen, evenals in het pakket opgebrachte grond.

Synthese

De verwachte gracht van de havezate De Eeshof is aangetroffen tijdens het veldonderzoek. Het gedeelte van het plangebied dat zich noordoostelijk van de gracht bevindt, heeft buiten de omgrachting gelegen, terwijl het terrein zuidwestelijk van de gracht op het terrein van de havezate lag. Het terreingedeelte buiten de omgrachting moet landschappelijk gezien eveneens laag hebben gelegen, getuige de aanwezigheid van een humeuze kleilaag. In feite moet sprake zijn geweest van een laag gelegen beekdal, dat waarschijnlijk pas in de loop van de 20e eeuw (vermoedelijk rond 1960 bij de bouw van de huidige panden) is geëgaliseerd. Hierbij is niet alleen de grachtloop gedempt, maar is het gehele terrein met 50 tot 70 cm opgehoogd. In werkelijkheid heeft alleen de zuidwesthoek (rond boring 3) van het plangebied binnen de omgrachting van de havezate gelegen. De kans op het aantreffen van archeologische resten van de havezate wordt dan ook het grootst geacht in deze zuidwesthoek. Hierbij moet worden gedacht aan eventuele resten van funderingen van voormalige bebouwing, maar ook resten van bijvoorbeeld een water- en/of beerput. Daarnaast kan aan de grachtvulling een specifieke archeologische verwachting worden toegekend voor losse vondsten, dumpvondsten en houten structuren als beschoeiingen, de fundering van bruggetjes en dergelijke. In hoeverre buiten de gracht resten van de agrarische voorfase van de havezate, de middeleeuwse hof te Tubbergen, verwacht kunnen worden is onbekend.

Aangezien de bestaande bebouwing niet is onderkelderd, maar alleen voorzien is van een kruipruimte, wordt ter plaatse van deze bebouwing een verstoring van de ondergrond verwacht tot circa 70 cm -Mv. Mogelijk bevinden zich onder de buitenmuren nog diepere verstoringen ter plaatse van de huidige fundering.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Op grond van de onderzoeksresultaten en onder verwijzing naar de doelstellingen, kunnen de volgende conclusies worden getrokken. Het plangebied wordt doorsneden door de gedempte gracht van de havezate Eeshof, zoals historische bronnen en het veldonderzoek hebben aangetoond. Het terrein staat terecht als een terrein met een hoge archeologische waarde vermeld op de archeologische monumentenkaart. Archeologische indicatoren bevestigen het beeld dat sprake is van een archeologische vindplaats. Hoewel de bovengrond verstoord is, en tevens ter plaatse van de bebouwing de bovengrond verstoord zal zijn, is de verwachting dat het dieper gelegen archeologische (sporen)niveau grotendeels intact is, evenals de grachtvulling.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van de resultaten van het onderzoek kunnen in het gehele plangebied archeologische resten verwacht worden die door de geplande werkzaamheden/ingrepen aangetast kunnen worden. Indien plaanpassing niet mogelijk is, wordt aanbevolen (in de betreffende zone) een nader archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek dient meer inzicht te geven in de aard, omvang, datering, diepteligging, gaafheid, conservering en waarde van deze archeologische resten. Dit onderzoek kan bestaan uit een archeologische begeleiding conform het KNA-protocol opgraven.

Archeologische begeleiding houdt in dat tijdens of direct voorafgaand aan de grondwerkzaamheden archeologische waarnemingen worden verricht. Dit betekent dat eventuele archeologische sporen worden gedocumenteerd zonder dat de werkzaamheden worden vertraagd. Een archeologische begeleiding behoort plaats te vinden op basis van een Programma van Eisen (PvE). Dit PvE dient voor aanvang van het onderzoek te worden opgesteld door een senior-archeoloog.

Tot slot

Dit rapport geeft (selectie)adviezen. Het is aan de bevoegde overheid, de gemeente Tubbergen deze al dan niet over te nemen in de vorm van een (selectie)besluit.

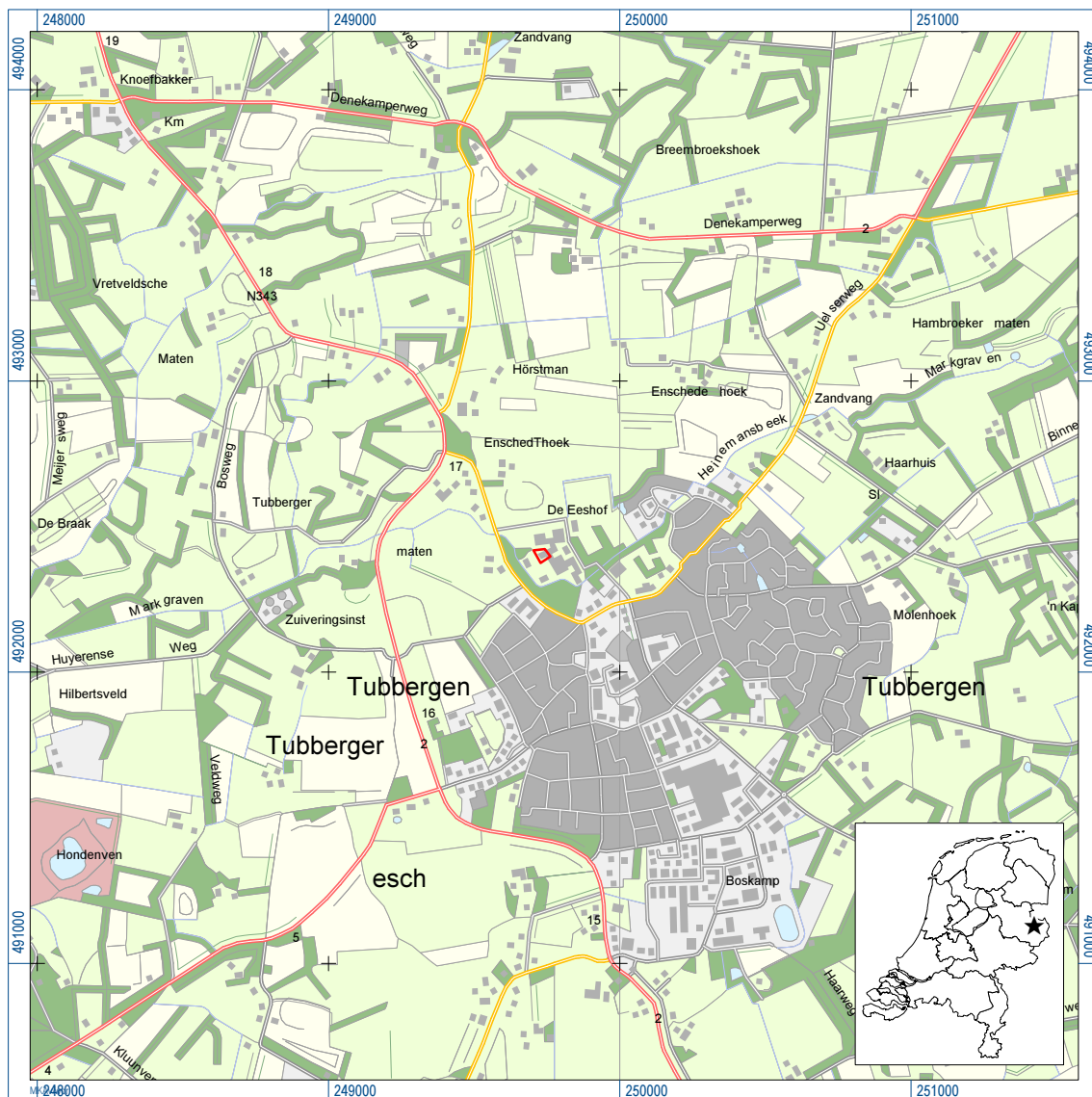
Indien u vragen heeft kunt u contact opnemen met de projectleider, de heer E.H. Boshoven.

Literatuur

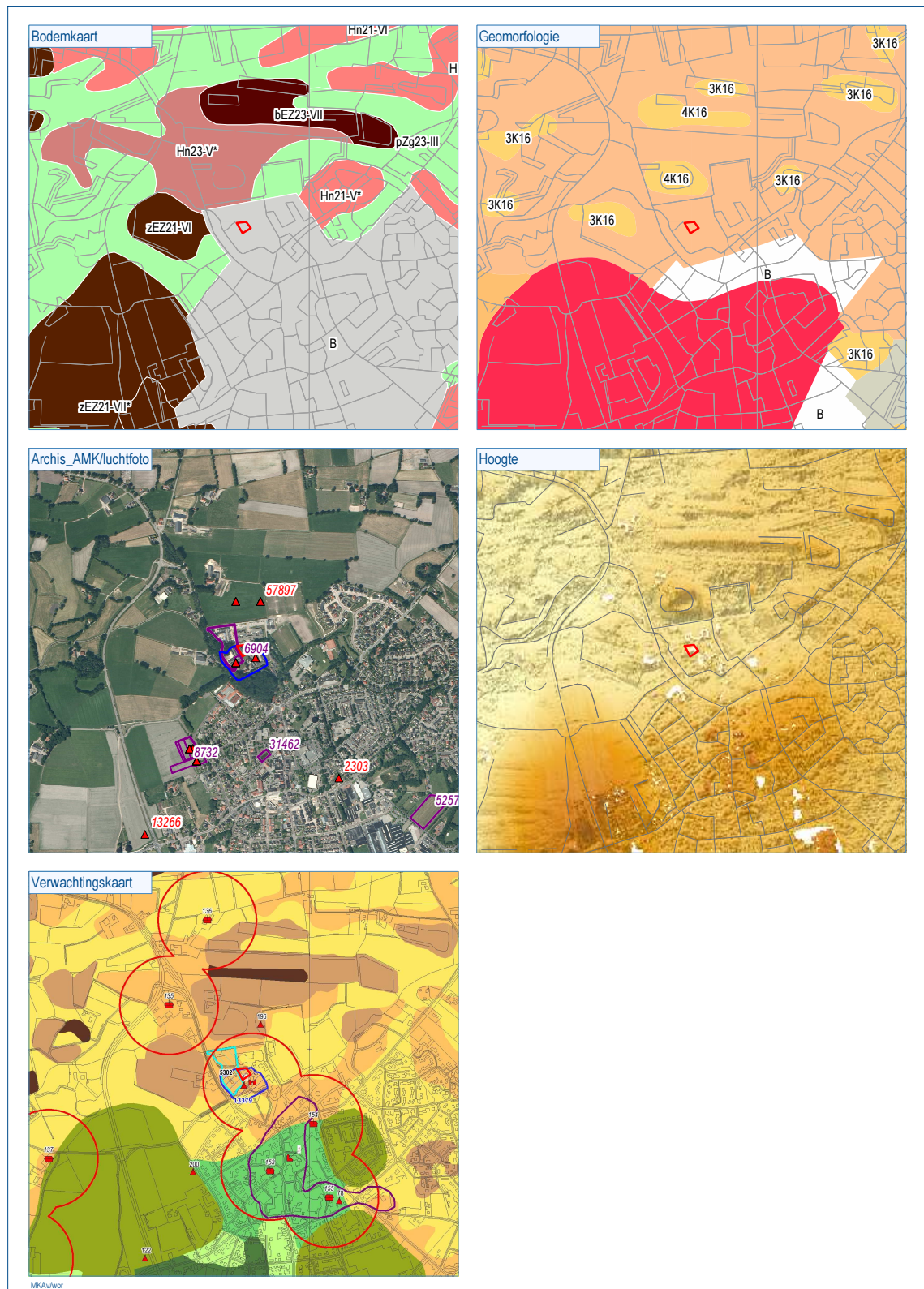
- Blom, M.C. & S.J. Tuinstra**, 2004. Een archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen op de Eeshof te Tubbergen, gemeente Tubbergen (OV.). *ARC-rapport 2004-18*.
- Gevers, A.J. & A.J. Mensema**, 1995. *De havezaten in Twente en hun bewoners*. Zwolle.
- Nederlands Normalisatie-instituut**, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104: classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.
- Tuinstra, S.J.**, 2004. Een archeologische opgraving op De Eeshof te Tubbergen, gemeente Tubbergen (OV). *ARC-rapport 2004-53*.
- Tuinstra, S.J.**, 2004. Een archeologische opgraving met beperkingen op De Eeshof te Tubbergen, gemeente Tubbergen (OV). *ARC-rapport 2005-35*.
- Straten, K.J.C. van**, 2008. Gemeente Tubbergen: archeologische verwachtings- en advieskaart. *RAAP-rapport 1606*. Weesp.
- Willemse, N.W., E. Goossens & E.M.P. Verhelst**, 2012. Planstudiegebied doortrekking A15-A12, gemeenten Overbetuwe-Lingewaard-Duiven-Zevenaar-Montferland; archeologisch vooronderzoek: bureauonderzoek. *RAAP-rapport 2527*. Weesp.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

- Figuur 1.** Ligging van het plangebied (rood omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Het plangebied afgebeeld op divers kaartmateriaal (schaal 1:25.000).
- Figuur 3.** Het plangebied afgebeeld op divers historisch kaartmateriaal (schaal 1:25.000).
- Figuur 4.** Projectie van het plangebied op de kadastrale minuutplan uit ca. 1832.
- Figuur 5.** Een luchtfoto uit 1944 met de huidige bebouwing (rood omlijnd).
- Figuur 6.** Boorpuntenkaart.
- Figuur 7.** Enkele foto's van het plangebied.
- Tabel 1.** Archeologische en geologische tijdschaal.
- Tabel 2.** Overzicht van bekende archeologische monumenten en vindplaatsen in en rond het plangebied.
- Tabel 3.** Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.
- Tabel 4.** Samenvatting van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied.
- Bijlage 1.** Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel).

Figuur 1. De ligging van het plangebied (rood omlijnd); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Het plangebied geprojecteerd op divers kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

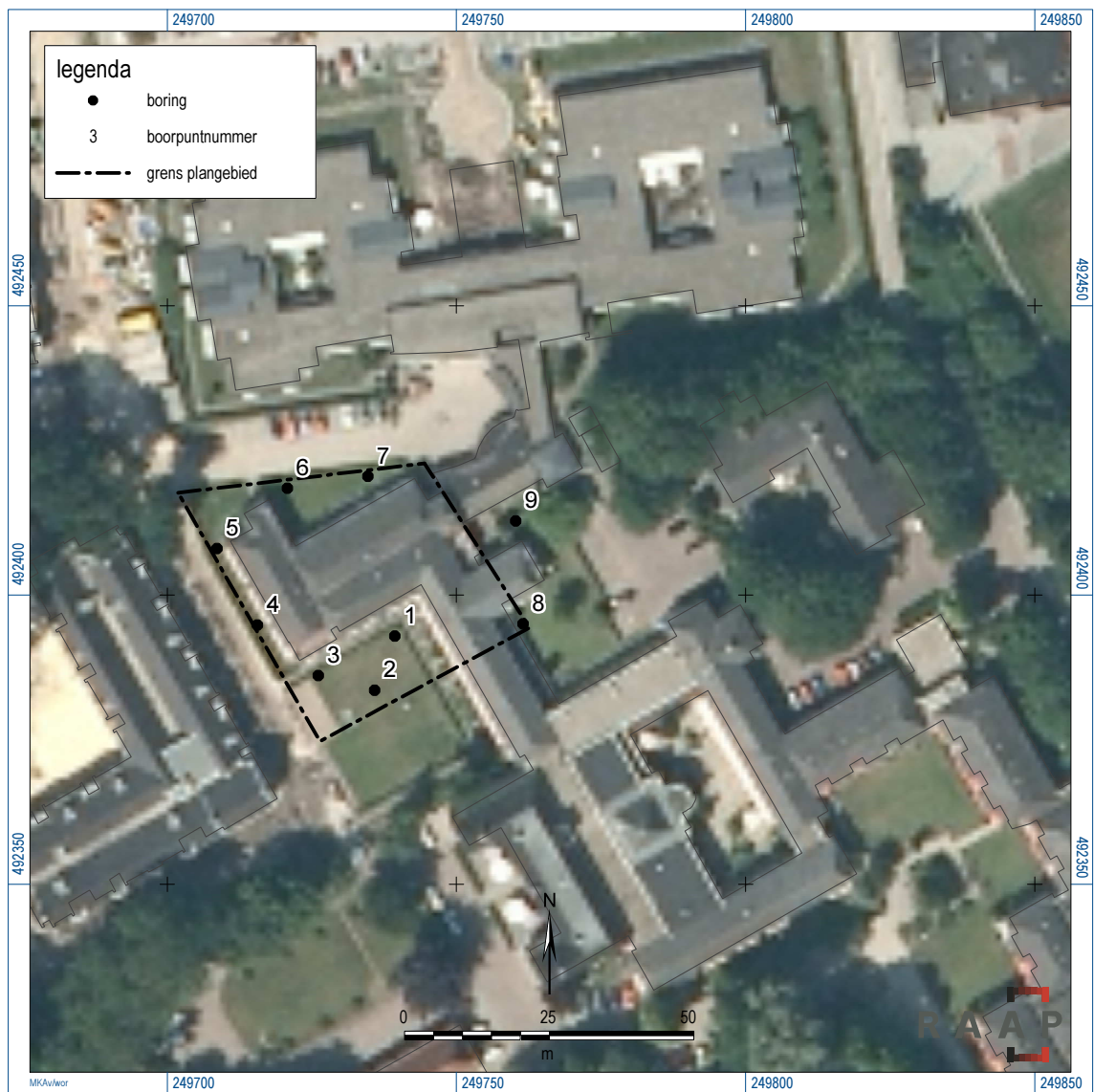
Figuur 3. Het plangebied geprojecteerd op divers historisch kaartmateriaal (schaal 1:25.000).

Figuur 4. Projectie van het plangebied op de kadastrale minuutplan uit ca. 1832.

Figuur 5. Een luchtfoto uit 1944 met de huidige bebouwing (rood omlijnd).

Figuur 6. Boorpuntenkaart.

Figuur 7. Enkele foto's van het plangebied.

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen

Inclusief lithologisch profiel

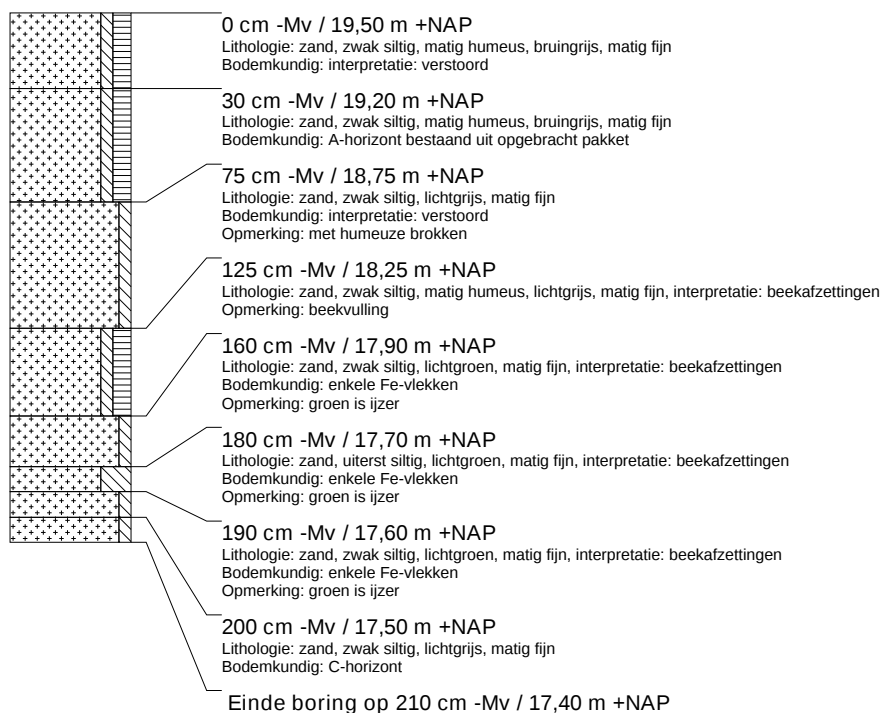
boring: TUEH-1

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.739, Y: 492.393, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

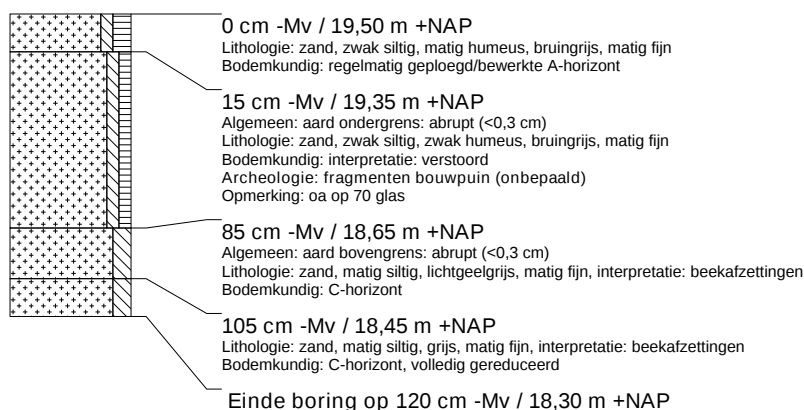
boring: TUEH-2

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.736, Y: 492.384, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

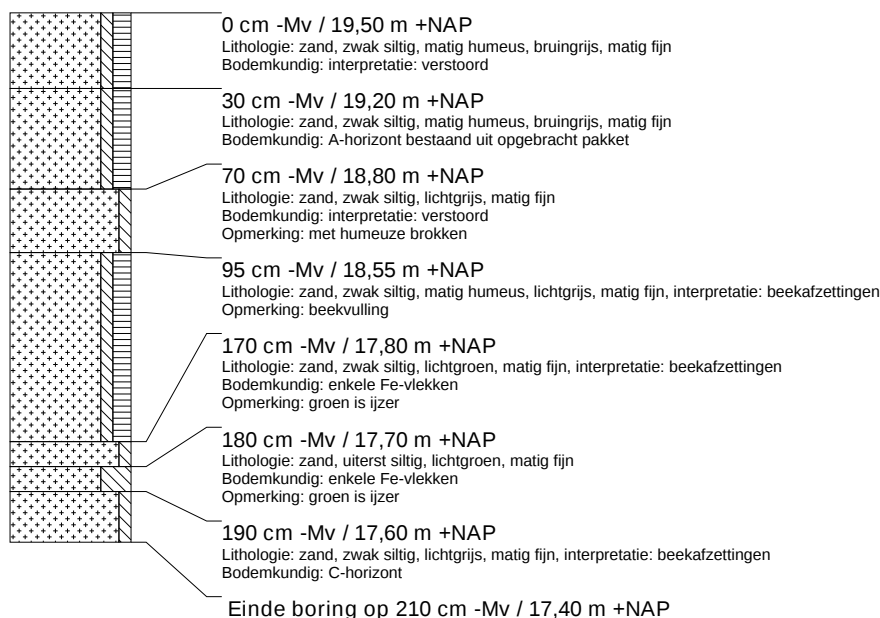
boring: TUEH-3

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.726, Y: 492.386, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

boring: TUEH-4

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.716, Y: 492.395, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

boring: TUEH-5

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.709, Y: 492.408, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

boring: TUEH-6

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.721, Y: 492.418, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

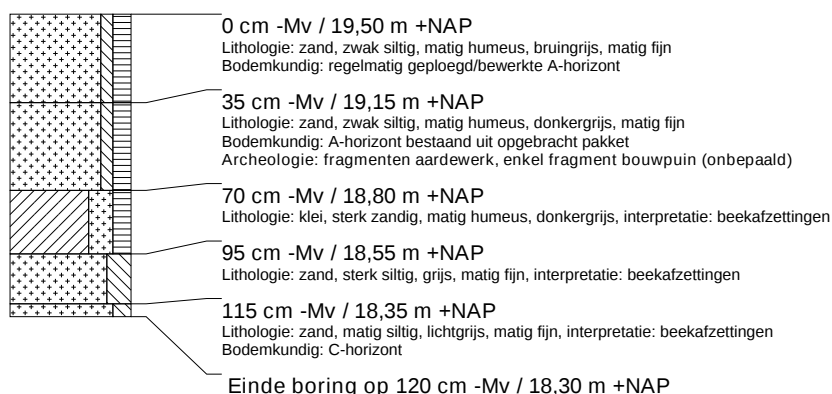
boring: TUEH-7

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.735, Y: 492.421, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

boring: TUEH-8

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.762, Y: 492.395, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

boring: TUEH-9

beschrijver: EB, datum: 28-4-2015, X: 249.760, Y: 492.413, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 28E, hoogte: 19,50, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Overijssel, gemeente: Tubbergen, plaatsnaam: Tubbergen, opdrachtgever: IAA stedenbouw en Landschap, uitvoerder: RAAP Oost

